



Ez történt Belgrádban...

Jugoszláv film

Belgrádban a német megszállás idején fiatal, csinos pár áll az anyakönyvezető előtt: Mirkovics doktor és Yelena. Ez a házasság csak látszat. Mindketten egy kommunista nyomda munkatársai, s e házassággal kerülnek el a rendőrség figyelmét. Mirkovics a nyomda őrszektője, az ő villájában készül az újság is. Yelena pedig bőröndben, kosárban szállítja a nyomtatott példányokat.

A rendőrség már régen keresi a titkos nyomdát, de nem tudnak nyomára akadni. Egy alkalommal a pályaudvaron tartóztatnak néhány férfit, akik illegális sajtótermékeket szállítanak. A rendőrség azon mesterkedik, hogy közülük besúgót szerezzen magának. Az egyik elfogott a kintások és megfélemlítések súlya alatt megtörik, vállalja a besúgó szerepet és értesíti a rendőrséget a körzet kommunista vezetőinek találkozásáról. E megbeszélésen fogják el Marinát, a körletvezetőt és több munkatársát, akiket ki is végeznek.

A nyomda munkatársai óvatosságból úgy határoztak, hogy Mirkovics doktornak el kell utaznia. Távozása előtt azonban az egyik elvtárs tetanusz

mérgezést kap, s az orvosnak azonnal cselekednie kell. Közben betoppan a rendőrség, az orvost keresik. Yelena gyorsan eltűnteti a nyomda munkatársait. A rendőrség emberei kutatni kezdenek a lakásban, reggel felé azonban végre eltávoznak. Mirkovicsnak azonnal utaznia kell. Elutazása előtt megvallja szerelmét Yelenának. A veszélyes munkában eltöltött idő közel hozza egymáshoz a fiatalokat. Yelena kikíséri a doktort az állomásra és nem veszi észre, hogy a besúgó követi. Csak hazafelé jövet veszi észre és igyekszik egerutat nyerni. A közeli stadion lelátójára menekül. A spicli értesíti a rendőrséget és egy pár fegyveres ember segítségével kutatásra indul. Ekkor azonban váratlan tűzharc támad. Markó, a kommunistáknak a rendőrséghez beépített embere követi a lány útját az állomásra és a stadionba, most tehát a lány segítségére siet. Kiderül, hogy idáig is az ő keze akadályozta meg a nyomda leleplezését.

Megmenti Yelenát, akinek sikerül kijutni a rendőrgyűrűből, s a nyomda tovább dolgozhat, hirdetheti a párt szavát.

A ládikó



Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy kisfiú. Szörnyen ünta magát otthon, hát elindult világot látni. Amint ment, mendegált az országúton, összetalálkozott egy számmárral. A számmárnak hiányzott az egyik füle, de azért csak békésen legelészett.

A kisfiú azt gondolta:

— Szegény számmár, egy füle van, pedig kettő kijár neki. Ugyan hol lehet a másika?

És így szólt:

— Gyere velem, hadd a füvet, megkeressük a füled párját.

A számmár szót fogadott.

Mentek, mendegáltak, egyszer csak egy kicsi patakhoz értek. A patak fölött volt egy keskeny palló, a palló végében meg egy elhullajlott oszor-madzag.

Megállt a kisfiú, nézte:

— Szegény oszor-madzag, ugyan mire

lehet használni téged? Gyere velem, zsebre raklak, megkeressük a hozzávaló osztornyelet.

Az oszor-madzag megörült, szépen elfészkelődött a kisfiú zsebében.

Aztán mentek, mendegáltak megint.

De éppen csak egy kicsit mentek, a kisfiú megbotlik, s néz a lába alá. Hiszitek, nem hiszitek, egy apróka ládikóba botlott!

— Ez ám csak valami! — gondolta magában. — Ebben bizonyosan csuda holmi van!

És mindjárt a vállára vette, úgy bandukolt tovább.

Bandukolt, bandukolt, pedig már nagyon fáradt volt. El is határozta, leül, pihen egyet.

Hát amint a fübe telepedett, érzi, hogy valami hegyes bökki a nadrárgját.

Nézi, hogy micsoda? Hát egy kicsi kulcs! Nem is kicsi, ici-pici!

— Ejnye! — gondolta —, tán csak nem a ládikóhoz való kulcs ez?

Mivelhogy a ládikán volt egy ici-pici kulcslyuk.

Fogta mindjárt a kulcsot, jót füttyentett rajta, aztán bedugta a kulcslyukba.

Na, mit gondoltok, mi történt?

Azt mondta a zár, hogy: „kitt-katt” — és máris kinyílt a ládikó fedele.

Huj, de mi volt benne! Azt találjátok ki! Benne volt egy számmár, meg egy oszor-madzag... A kisfiú menten visszarakta a fület a helyére, a madzagot a nyélre — aztán gyi, számmár! — meg sem állt hazáig, számmáron vágatott, az oszor-madzag meg durrongott.

Itt a vége, fuss el véle!

Ha a ládikóban egyéb is lett volna, a mi mesénk is tovább tartott volna.

A KÁLYHÁBAN vígan duruzsol a parázs. A szülők ott fontoskodnak az asztal körül, a fenyőre fűcsavarták az utolsó csillagszórót is, éppen most helyezik el nagy gondal a fa alatt körben a kis vasutat. Itt fog áthaladni az alagút alatt a vonat. Bokros még a sorompót is fölnyitja, leveszi a nagy építőköcskös doboz fedelét, a hintáló az ablak alatt foglal helyet. Nagymama is szeretettel simogatja a háromkerekű biciklit.

— Ez az én kis unokámé. — Bokrosné kint foglalatostokodik a konyhában, alig győzi már szóval tartani a kicsi Józsikát, aki mindenáron kíváncsi rá, mit csinálnak nagyanyóék a belső szobában. Odakint már fűszeltek a diós, a mákos kalácsot, találva van a vacsora, a mákos guba, ami ilyenkor szokás. Aztán nyílik az ajtó, a belső szobában nem a megszokott világítás, hanem néhány gyertya ég. Fényes szikrázással meggyújt az egyik csillagszóró. A kis Jóska visszafogott lélegzettel áll az ajtóban, aztán fölkiált. Nagyanyó! Ez mind az enyém?! — A tized kicsi bogárkám. — Ott állnak mind a hárman és boldog örömmel szemlélnek az apróságot, amint sorra felfedezi a neki szánt ajándékot. Ott állnak a fehérterítős asztal mellett, mind a három szempár az apró emberkére figyel. Valahogy nekik is ünnepe ez a mai. A meghitt, meleg otthon talán ma tisztábban ragyog, mint máskor, a szorgalmas asszonyka keze alatt. Nem is esik szó, csak nézik, nézik a kicsi embert és osztóznak az örömben. A fehér terítők sok-sok ajándék. A csillagos karácsonyfa ezernyi fényvel szikrázik, az ablakok, a szekrény, a tükör üvegein.

És az egyik félrebillent rőzsaszín gyertyáról csöpp a viasz a terítőre. Az őshaját asszony fiára néz, és szemében gyémántok csillognak. És a könnyeken át elébe tárul az emlékezés.

KEMÉNY TÉL VOLT akkor is. Csak nem régen érkeztek a tanyára. Szegényes holmijuk megfért két szekéren. Az egyikben a 3 éves Janika, meg az ötéves Rózsika nyekerget Jóska gondjaira bízva. Ő már nagy fiú, iskolás, már rá lehet bízni a kisebbeket... Az orruk rókat fogott a metsző szélben. Az anyjuk bukdácsolt a göröngyökön, csalta a hűbéres kocát. A pár szem kukorica élesen csörrent a zománc-híjas pettyes bögrében. Ilyenkor a jószág siró hanggal meg-meg iramodott, nagy fülei ütemesen himbálóztak. Jóska ott matatott a fedeles kosárban egy kis kenyér után. Tört egy darabot, aztán ketté osztotta testvérei között. Már beesteledett, mire a tanyára értek. A nagy magtár végén bicegő haranglábon már régen elharangozta Szántóné a munka végét, amikor Bokros hazatért. Neki már a hét elején munkába kellett állni, azóta itt töltötte az éjszakákat, az ököristállóban. A hidegtől reszkető gyerekeket anyjuk már az ágyba dugta. Ők pedig nekifutottak a vékony rántottlevesnek.

Reggel bemegyek az intézőhöz előlegért. Az a pár fillér, ami ruhára, nagykabátokra kell a Jóska gyerekeknek, mert megveszi az isten hidege.

Cipő is kell a galambomnak, hiszen az anyómban csúfoskodik. Meg itt a karácsony, a picinyeknek is kéne valami. — Sokáig rendezgettek, míg minden a helyére került. A disznónak egyelőre a magtárosok adtak szállást. A szobában felsírt a kis Jani. Hánykolódott, anyja nevét kiabálta. Az asszony besietett. A petróleumlámpa sárga fényénél is látszott, hogy a gyerek beteg. Arca majd kicsatlant a láztól. — Víz! Mama, víz! — Bokrosné vékony, eres kezét a gyerek homlokára tette. — Csiis! Ne sirj bogárkám, édesanya itt van. — Víz, víz! — Még volt egy kis tej a kancsóban, Bokrosné leült az ágy szélére, egyik kezével megtámasztotta Jancsika hátát, és úgy itatta. Nagy, fekete szeméi zavartan csillogtak az anyjára. Kezével érezte, a

gyerek hátán, hogy kis tüdeje hogyan zihál. Az anyja beharapta szájaszélét, könnyei rápotyogtak a párnára.

— Meg-fá-zott. — A kovács nem szólt, de behallatszott hörgésszerű sőhajtsa. A szél kíméletlenül rázta a tenyérnyi ablakot. A nagydarab ember felállt, keserű káromkodást sziszegett a fogai között.

MÉG CSAK EZ KELLETT a nyomorúsághoz. Nehéz léptei alatt döngött a konyha földje. — Apja! Ez a gyerek igen beteg. Amaz nem szólt semmit, csak beletört két kezével fekete hajába. — Majd csak megvirrad — szólalt meg nagysokára. — Talán jobban lesz. — Bement a szobába, megállt a gyerek ágyánál. — Jancsikám! Kicsi fiam! — Nézte a csöpp emberke lábán égő arcát. Lapát kezét ökölbe szorultán, fogait úgy összeszorította, mintha vasat harapna. A kínos némaságot csak a szekrény mellé függesztett öreg fallóra egyhangú ketyegése tarkította. A kovács nem szólt. Csak nézte a gyereket, aztán hirtelen fejére nyomta zsírosszélű micsapkját, beledugt rövid, elnyújt tükörlábja és kirohant az éjszakába. Meg sem állt a kocsisgazda lakásáig.

— Varga bácsi! — zörgött élesen az ablakon. — Befeg a kis fiam, orvos kell sürgősen.

Hát menjen. Szőljön az öreg Timárnak, de más ne tudjon róla, mert megnyú az intéző, ha fülebe jut, hogy fogatot adtam.

András bácsi nem kimélte a lovakat. Háromra már meg is érkezett az orvos.

Tüdőgyulladás. Kórházba kell vinni. — Bokrosék egymásra néztek. Ki tudja mire gondolnak.

Bokrosné már öltözködött. Nagykendőjébe pakolta a gyereket, és az orvossal visszainduló hintó más vité is őket az állomásra. A kovács egy darabig bambán nézett utánuk, aztán szinte lerokkadt az asztalhoz, hatalmas ökleire hajlítva fejét.

ALIG, HOGY PIRKADT, Bokros a Jóska gyereket ébresztgette. — Jóska! Józsikám!

Tessék, ideapám. — Anyád Pestre ment, kórházba vitte a Jancsikát. Vidébe a kis hűdod a magtárosokhoz, ha iskolába megy, küld meg őket, hogy vigyázzanak rá, még te oda leszel. Aztán iparkodj ám haza.

Jóska másnap iskolába ment. Semmiben sem különbözött társaitól, éppen olyan vászontarisznyája volt, mint a legtöbbnek, mégis kuncogtak, amikor meglátták a lábán az anyja magasszárú, gombos cipőjét. Mert ők módjuk szerint mégiscsak ünnepiöbön voltak. Jóska ott állt illendőséggel a dobógó mellett, a tanító urat várta. Hosszú dicsértesek hangzott el, amikor belépett.

— Ugye te a Bokros kovács fia vagy?

— Igen.

— Add ide az értesítődöt, aztán ülj oda fiam a harmadik padba — mutatott oda, ahol egy bársornyruhas, csizmás fiú állt.

Mama gyűm ám a tisztelendő úr! — sügta oda a bársornyruhas Jósának. — Te mért nem öltöztél ünneplőbe? — Nekem nincs! De majd karácsonyra veszek izes-apámék! — A tanító úr kiment, Simon Jani odaült a dobogóra és hangosan mondta a hiszekegyet. A Balogh gyerek volt a vigyázó. Nem sok dolog akad, mert a gyerekek karbalettel kézzel úgy ültek a padban, mint a parancsolat. A tanító csak később tért vissza. Szélesre tárta az ajtót a tisztelendő úr előtt. A termétes ember fellépett a dobogóra, úgy fogadta a gyereket elnyújtott köszöntését. A tisztelendő úr beszélni kezdett:

...Karácsony közeledik, a szeretet ünnepe. Ez emberek szíve megtelik jóssággal. Látjátok, édes gyermekeim, itt a pusztán is mennyi ember dolgozik. Legyetek hálásak a méltóságos úrnak, mert ő ad kenyeret édesapátoknak, és meleg otthont mindnyájatoknak. Látom, van szép ruhátok. Ez is neki köszönhető. Őt a jó isten adta minékünk, mint ahogy puha pelyhet ad a madárnak.

Az isten végtelen jósága ilyen berekkel áldott meg minket. — után beszélni kezdett a bella történetről.

Jóska nagy, meredt szem nézte jósságos arcát. A méltóságos úrra gondolt. Biztosan ad majd zselőt, hogy ne fázzunk.

BOKROSNE két nap múlva kezett haza Jancsi né Gónósan elrakta az apróságot, amiket Pesten vett, csak Jóska hája, meg cipője hiányzott. Ez a kórház.

Nem jutott, kisfiam, majd Jancsika hazajön... Talán hűsnek is lesz új ruhád. — Jancsi megnyugodott, bár belül fájt a szíve, mert igen számított rá. Bármennyire is fájt, hogy a kisfiú nincs otthon, de mégis csak karácsony. A gyerekek gondatlan kis arca gyogott. Bokrosné is szaporán tért, vett, apró kis tésztákat süt. A hazatérő ember mindjárt a gyereket érdeklődött. — Két hét múlva érte mehetünk. — A kovács homlokát a gond felhője borította. — Nyőf nem kaptam, apjuk. Nem totta a pénz.

— Ugye mihozzánk is eljön a zuska? — gügyögött a pici lány. A kovács várt a felelettel. Aztán fölállt. — El! Eljön, kislányom. Aztán megint elment hazulról.

Bokrosné már rendet teremtett a kis asztal leterítette tiszta fehérterítővel, kis talban oda rakta a apró tésztákat, egy kis cipőt, azt várta... talán imádkozott. Arca pillanatra megmerevedett. Mintha lövést hallott volna. Igen. Lövést kastély felől. Ahol a múltkor látta, hogy szép fényűzők vannak a udvarán. Kétségbeesés szállta meg.

Józsikám, menjetek el kislány karácsonyt köszönteni Szántónéhoz. Vargákhoz, Simonékhoz. Mire visszaszájítottuk, talán már nálunk is lesz a Jézuska. — Es ment, rohant a kastély felé. A hó csikorgott a láb alatt. Amikor a kitért kapuhoz ért, a kastély ablakából meghitt, meleg fény áradt. Ott is karácsony ünnepeltek. A sok jótól roskadozó asztal körül vidám társaság nevetgált. — Ümm. Nem tudom ki volt mi volt. Valami kutyta, vagy tojás? Nem is néztem, hogy mi történt vele. — Aztán magasra emelte a borral telt poharat az üresség. — Boldog karácsonyt, uraim!

Teljen meg mindannyiunk szíve szeretettel — válaszolt a pap.

Bokrosné ekkor ért a kastély udvarára. Egy fekete tömeg fejtűt a havon. Kis karácsonyfa ága látszott ki alóla. Mint az esztét vesztett, úgy kiáltott bele a téli estébe. — Uristen! Mit vétettem ellened?! — Aztán csendesen, mint az alvajáró, visszafelé indult. Látott a vadórék fészében egy szánkót. Azért indult, hogy rátegye azt a fekete tömeget, amit ott talált a kastély udvarán, a fényűzők között. Ez a tömeg jelentette neki és kis családjának az életet. Ez a tömeg ríncs többé. Bokros kovács nem érte több új karácsonyt.

Ha már vétkesztünk, vétkesztünk közbösen. — Fogta a fényűzőt és vitte azt is.

Mitévő legyenek? A Jóska gyereke halálra rémül, ha megtudja az igazságot. — Csak a pajtás húzta a szánkót. Fogta a karácsonyját és vitte. Mire a gyerekek visszaérték, pár szem szaloncukor, néhány magok készíttette sütemény meg két szál gyertya égett a fán. Arca fehér volt, mint a viasz, de visszafogott keserűes bánatát és ott állt a gyerekekkel az asztal mellett.

És Bokrosékhoz is megjött a Jézuska. A kicsi lány tapsolt örömben, Jóska a husvét ruhájára gondolt, amikor piros cseppek hulltak a terítőre.

Miért sírsz, nagymama? — kérde a pici Jóska. És csöpp kezével simogatja nagyanya hófehér kezét. A kis Jóska nem kapott feleletet, Bokros átülte édesanyját, csendben leültek a pámlag szélére és szemük az ablakon át a messzibe nézett.

A. M.

LASSAN I

Az elmúlt év nyárán el a kenyér sőt. Ez év májusáig szünet a munka, magasra tek a gyár falai. De a munka. Félévi huza-vona épül-e a gát met munkához láttak kiesés volt a gyár építési határidő betartásában szerződés szerinti ez ber 31-re kellett volna a kiesést, a szeptember folyó szorgalmas tudta pótolni. E rá nagyra sokat épült a mény van arra, hogy első felében betölti amelyet városunk lakgyár felépítésével, a vulásában várnak.

A teljes idő nem a munkát. Most is szorgosnak, a külső munkát, hogy a kemény val az épület belsejébe dolgozni. A salaktárház teljesen elkészült a tőle alatt van, kivétel sziszitáló torony, a let magas. A torony

Az ü

Előző lapszámunk arról, hogy a közepedig bizonyos úte minden termelő üzemszervezetek választ, a szervezők irányítanak. Mi is lesz a csok feladata és h Két dolgot kell tani, mielőtt a részánk:

Az egyik: a vállalatokat azben továbbra is vezeti, akinek egyzető hatáskörét a az üzemi tanács

az üzemi tanács emelkedhetnek a hanem mellette, megállapított határokat vesznek tok vezetésében.

A másik: az üzemi tanács

gében a vállalatmenetében és bizonyos fokúva Ez a „beleszóló” öző, véleményező. Az üzemi tanács tartozik: a termek helyesen anyagfelhasználás (súlypontos) a munkaerők te nek felhasználva tevékenység a s kiterjed. Ellen nacs a műszaki kialakítását is, döntő súllyal a sadalmi tulajd szükséges intéztétek-e.

Az üzemi tanács szerepe az terjed ki:

Meg kell hal a tervjavaslatot vállalat beruházásánál és a fel szegek felhasználó szerepe vezeti felépítés kidolgozásánál, létszám meghatározásánál, a vállalat menedzsernek, hogy valamely man bevezett ben, vagy sem

A döntési jogot fejezi ki azt, a nácának milyen leszólása van a sebe. Ilyen d alábbi esetek üzemi tanácsa Dönt a váll szesedés fel